

แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยใช้เทคนิคของโพยา เรื่อง งานและพลังงาน

วิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม (ว30221) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

เล่มที่ 1 แรงและงาน

นางพิกุล พรหมสาเพชร
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนสารคามพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยใช้กระบวนการของโพลยา (Polya) เรื่อง งานและพลังงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน รายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและทบทวน ความรู้ด้วยตนเองช่วยให้นักเรียนมีความรู้มีการพัฒนาทักษะด้านกระบวนการคิดโดยมีการวิเคราะห์ โจทย์ปัญหา แก้โจทย์ปัญหา และหาคำตอบได้อย่างถูกต้องตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ตามขั้นตอน การคำนวณโจทย์ปัญหาฟิสิกส์ 4 ขั้นตอน คือ ทำความเข้าใจปัญหา วางแผนการแก้ปัญหา ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบผลการแก้ปัญหา โดยกำหนดให้นักเรียนฝึกทำบ่อยๆ นักเรียนจะ ค้นพบความรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้คำปรึกษาจนทำให้แบบฝึกทักษะนี้สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยใช้กระบวนการ ของโพลยา (Polya) เรื่องงานและพลังงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม คงจะเอื้อประโยชน์แก่นักเรียนครูผู้สอนและผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

พิกุล พรหมสาเพชร

คำชี้แจง

แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยใช้กระบวนการของโพลยา (Polya) เรื่อง งานและพลังงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม มีทั้งหมด 8 เล่ม จากการวิเคราะห์เนื้อหาในเรื่อง งานและพลังงาน สามารถแยกเนื้อหาที่เหมาะสมกับการใช้แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยใช้กระบวนการโพลยา (Polya) ดังนี้

- เล่มที่ 1 เรื่อง แรงและงาน
- เล่มที่ 2 เรื่อง การหางานจากพื้นที่ใต้กราฟ
- เล่มที่ 3 เรื่อง กำลัง
- เล่มที่ 4 เรื่อง พลังงานจลน์
- เล่มที่ 5 เรื่อง พลังงานศักย์โน้มถ่วง
- เล่มที่ 6 เรื่อง พลังงานศักย์ยืดหยุ่น
- เล่มที่ 7 เรื่อง กฎการอนุรักษ์พลังงาน
- เล่มที่ 8 เรื่อง เครื่องกล

แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยใช้กระบวนการของโพลยา (Polya) เรื่องงานและพลังงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม แต่ละชุด ประกอบด้วย ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม ใบความรู้ ตัวอย่างแบบฝึกทักษะ แบบฝึกทักษะ และแบบทดสอบท้ายแบบฝึกทักษะ ซึ่งแต่ละชุดเรียงลำดับสาระการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก สร้างความสนใจให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

ผลการเรียนรู้

อธิบายงานและวิเคราะห์งานของแรงต่างๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายความแตกต่างของความหมายของงานตามความเข้าใจของบุคคลทั่วไปกับงานในวิชาฟิสิกส์
2. บอกได้ว่างานเป็นปริมาณสเกลาร์ และมีหน่วยนิวตันเมตร หรือ จูล
3. อธิบายความแตกต่างของงานบวกและงานลบ
4. หางานของแรงที่ใช้ในการเคลื่อนวัตถุเมื่อแรงอยู่ในแนวเดียวกับแนวการเคลื่อนที่
5. หางานของแรงที่ใช้ในการเคลื่อนวัตถุเมื่อแรงทำมุมกับแนวการเคลื่อนที่

ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

1. นักเรียนศึกษาสาระการเรียนรู้จากใบความรู้และตัวอย่างประกอบในแบบฝึกทักษะ
2. นักเรียนฝึกทักษะโดยปฏิบัติตามคำชี้แจงในแบบฝึกทักษะที่กำหนดให้
3. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละชุดเสร็จแล้ว ให้ทำแบบทดสอบย่อยประจำแบบฝึกทักษะนั้น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
คำชี้แจง	ข
ผลการเรียนรู้	ค
จุดประสงค์การเรียนรู้	ค
ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม	ง
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	1
ใบความรู้ เรื่อง แรงและงาน.....	3
ตัวอย่างการแก้ปัญหาโจทย์โดยเทคนิคของโพลยา	11
แบบฝึกทักษะ เรื่อง แรงและงาน	21
แบบทดสอบหลังเรียน.....	31
บรรณานุกรม	33
ภาคผนวก	34
เฉลยแบบฝึกทักษะ	35
เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน.....	45
กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน.....	46

แบบทดสอบก่อนเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้

1. จงเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุด

จงพิจารณา

1. งานเป็นปริมาณเวกเตอร์
2. งานมีหน่วยเป็นนิวตัน
3. งาน คือ ผลของแรงที่ทำให้วัตถุเคลื่อนที่ในแนวเดียวกับแรง
4. งาน เป็นปริมาณสเกลาร์และมีค่าเป็นบวกเป็นลบได้

ข้อที่ถูกต้อง คือ

ก. ข้อ 1	ข. ข้อ 1, 2 และ 3
ค. ข้อ 3 และ 4	ง. ข้อ 2, 3 และ 4

2. . แรง 60 นิวตัน กระทำต่อวัตถุซึ่งกำลังเคลื่อนที่เป็นเส้นตรงบนพื้นราบได้ระยะทาง d จะต้องพิจารณาสิ่งใดบ้างในการหางานของแรง 60 นิวตัน

- ก. มวลของวัตถุ
- ข. อัตราเร็วของวัตถุ
- ค. แรงเสียดทานระหว่างวัตถุกับผิวสัมผัส
- ง. มุมระหว่างทิศของแรงกับการเคลื่อนที่ของวัตถุ

3. กรณีใดไม่เกิดงานในความหมายทางฟิสิกส์

- ก. เข็นรถให้เคลื่อนที่
- ข. เดินจากชั้นล่างขึ้นชั้นบน
- ค. ยกของจากพื้นขึ้นไปไว้บนโต๊ะ
- ง. กรรมกรเดินแบกกระสอบข้าวสารไปตามถนนราบ

4. ข้อใดงานมีค่าเป็นลบ

- ก. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 0 องศา กับการกระจัด
- ข. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 30 องศา กับการกระจัด
- ค. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 90 องศา กับการกระจัด
- ง. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 180 องศา กับการกระจัด

5. ยกวัตถุหนัก 100 นิวตัน ขึ้นจากบ่อลึก 200 เมตร ด้วยความเร่งคงตัวและถึงปากบ่อในเวลา 10 วินาที จงหางานที่ใช้ในการยกวัตถุนี้

- ก. 10,000 จูล
- ข. 28,000 จูล
- ค. 30,000 จูล
- ง. 46,500 จูล

6. ชายคนหนึ่งหิ้วมวล 20 กิโลกรัม แล้วเดินตามแนวราบ เป็นระยะทาง 10 เมตร จากนั้นขึ้นบันไดจำนวน 5 ขั้น สูงขั้นละ 20 เซนติเมตร จงหางานทั้งหมดที่ชายคนนี้ทำ

- ก. 0 จูล
- ข. 20 จูล
- ค. 200 จูล
- ง. 2,000 จูล

7. งาน 1 จูล มีค่าเท่าใด

- ก. 1 วัตต์/วินาที
- ข. 1 นิวตัน.เมตร
- ค. 1 เมตร/วินาที²/กิโลกรัม
- ง. 1 กิโลกรัม²เมตร²/วินาที²

8. ในการยกกล่องมวล 50 กิโลกรัม จากพื้น โดยทำงาน 1×10^3 จูล กล่องนั้นจะขึ้นไปได้สูงจากพื้น กี่เมตร

- ก. 1.0
- ข. 2.0
- ค. 0.1
- ง. 0.2

9. วัตถุถูกดึงด้วยแรง 80 นิวตัน ทำมุมกับแนวราบ 60 องศาไปตามพื้นราบลื่นจากหยุดนิ่งเป็นระยะ 20 เมตร วัตถุนั้นทำงานเท่าใด

- ก. 800 จูล
- ข. 400 จูล
- ค. 250 จูล
- ง. 150 จูล

10. ด.ช.เชียวหนัก 50 กิโลกรัม ให้ ด.ช.ขาวหนัก 35 กิโลกรัม ชี้ออกจากบ้านไปโรงเรียนเป็นระยะทาง 200 เมตร จงหางานที่ ด.ช.เชียวทำได้ก็จูล

- ก. 0
- ข. 70
- ค. 700
- ง. 7,000

ใบความรู้ เรื่อง แรงและงาน

สำหรับบุคคลทั่วไป **งาน** หมายถึง การประกอบอาชีพหรือการกระทำภารกิจต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การทำงานเหล่านี้ต้องใช้พลังงาน เช่น การหุงต้มอาหาร ใช้พลังงานจากถ่านไม้หรือแก๊สหุงต้ม การทำความสะอาดบ้าน ใช้พลังงานจากกล้ามเนื้อแขนหรือพลังงานไฟฟ้าจากเครื่องดูดฝุ่น การทำงานของเครื่องใช้อื่น ๆ เช่น เครื่องซักผ้า ตู้เย็น พัดลม โทรทัศน์ วิทยุ ก็ต้องใช้พลังงาน ไฟฟ้า เป็นต้น

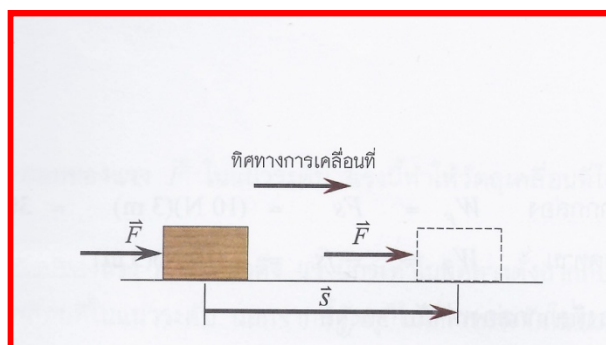
จะเห็นได้ว่าชีวิตของเราเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราเรียกว่า งานและพลังงานอยู่ตลอดเวลา แต่ในวิชาฟิสิกส์ กำหนดความหมายของคำว่า งานและพลังงานในลักษณะที่เฉพาะกว่าความหมายที่บุคคลทั่วไปเข้าใจกัน

1. แรงและงาน

ในวิชาฟิสิกส์ เราพิจารณาว่ามีการทำงานหรือมีงาน (work) เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีแรงกระทำต่อวัตถุ แล้วทำให้วัตถุมีการกระจัด โดยปริมาณงานที่ทำจะขึ้นกับแรงและการกระจัด กล่าวคือ ในกรณีแรง \vec{F} ที่กระทำเป็นแรงคงตัว และการกระจัด \vec{s} ของวัตถุอยู่ในแนวเดียวกันกับแรง \vec{F} นั้น ปริมาณงานที่แรง \vec{F} ทำจะมีค่าเท่ากับผลคูณระหว่างขนาดของแรง \vec{F} กับขนาดของการกระจัด \vec{s} ของวัตถุ ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$W = Fs \quad \dots\dots\dots(1)$$

โดย \vec{F} มีทิศทางเดียวกันกับ \vec{s}

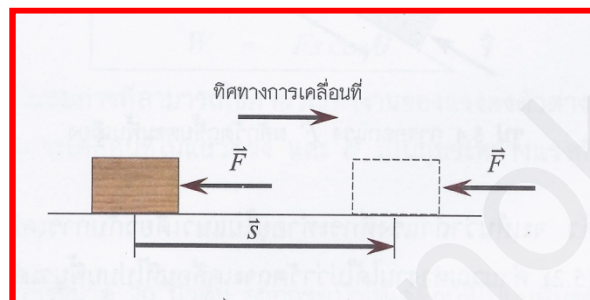

รูป 1 การออกแรงคงตัว \vec{F} ผลักวัตถุให้เคลื่อนที่ด้วยการกระจัด \vec{s}

กำหนดให้งานของแรง \vec{F} มีเครื่องหมายบวก เมื่อแรง \vec{F} อยู่ในทิศทางเดียวกับทิศทางการเคลื่อนที่ เช่น งานของแรงที่ดันกล่องให้เคลื่อนที่ เป็นต้น และกำหนดให้งานของแรง \vec{F} มีเครื่องหมายลบ เมื่อแรง \vec{F} มีเครื่องหมายลบ แรง \vec{F} อยู่ในทิศทางตรงข้ามกับทิศทางการเคลื่อนที่ เช่น งานของแรงเสียดทาน ที่ต้านการเคลื่อนที่ของกล่อง เป็นต้น ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$W = -Fs \quad \dots\dots\dots(2)$$

โดย \vec{F} มีทิศทางตรงข้ามกับ \vec{s}

รูป 2 การออกแรงคงตัว \vec{F} ผลักวัตถุให้เคลื่อนที่ด้วยการกระจัด \vec{F}

เนื่องจากแรงมีหน่วย นิวตัน การกระจัดมีหน่วย เมตร หน่วยของงานจึงเป็น นิวตันเมตร หรือ จูล (joule เขียนย่อว่า J) โดยมีความหมายว่า “ถ้าแรงขนาด 1 นิวตัน กระทำต่อวัตถุและทำให้วัตถุเคลื่อนที่ไปในทิศทางเดียวกับแรงนั้นด้วยการกระจัด 1 เมตร เรากล่าวว่า งานที่เกิดจากแรงนั้นมีค่าเท่ากับ 1 จูล” งานเป็นปริมาณสเกลาร์

ตัวอย่าง 1 ออกแรงคงตัวขนาด 10 นิวตัน ลากกล่องใบหนึ่งให้เคลื่อนที่ด้วยความเร็วคงตัวบนพื้นในแนวระดับที่มีความเสียดทาน จงหางานของแรงที่ลากกล่องและงานของแรงเสียดทานถ้าการกระจัดของกล่องเป็น 3 เมตร

แนวคิด เนื่องจากกล่องเคลื่อนที่ด้วยความเร็วคงตัวในแนวระดับ แสดงว่าแรงลัพธ์ที่กระทำต่อกล่องเป็นศูนย์ นั่นคือ แรงเสียดทานมีขนาดเท่ากับขนาดของแรงที่ลากกล่อง แรงเสียดทานมีทิศทางตรงข้ามกับการกระจัด และแรงที่ลากกล่องมีทิศทางเดียวกับการกระจัด

วิธีทำ

งานของแรงที่ลากกล่อง $W_F = Fs = (10\text{N})(3\text{m}) = 30 \text{ J}$

งานของแรงเสียดทาน $W_f = -fs = -(10\text{N})(3\text{m}) = -30 \text{ J}$

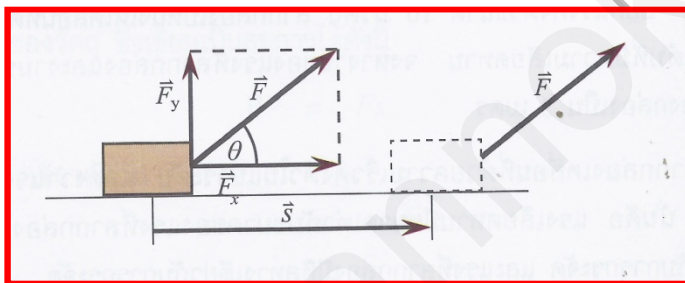
ตอบ งานของแรงที่ลากกล่องเท่ากับ 30 จูล

งานของแรงเสียดทานเท่ากับ - 30 จูล

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าถ้าแรงที่กระทำอยู่ในแนวเดียวกับการเคลื่อนที่ เราสามารถใช้สมการ (1) หรือ (2) คำนวณงานไม่ว่าวัตถุจะเคลื่อนที่ไปบนพื้นราบหรือพื้นเอียง

2. งานของแรงที่ทำมุมกับแนวการเคลื่อนที่

ในกรณีที่แรงคงตัว \vec{F} กระทำต่อวัตถุในแนวทำมุมกับทิศทางการเคลื่อนที่ในแนวตรงของวัตถุ และทำให้วัตถุเคลื่อนที่ไปด้วยการกระจัด \vec{s} เราจะหางานที่แรง \vec{F} ทำได้โดยแยกแรง \vec{F} นี้ออกเป็นแรงองค์ประกอบที่ตั้งฉากกัน 2 แรง โดยต้องให้แรงองค์ประกอบแรงหนึ่งอยู่ในแนวเดียวกับการเคลื่อนที่ของวัตถุดังรูป 3

รูป 3 กรณีที่แรงกระทำต่อวัตถุอยู่ในแนวทำมุม θ กับทิศทางการเคลื่อนที่

\vec{F}_x เป็นองค์ประกอบของแรง \vec{F} ในแนวระดับ แรงนี้ทำให้วัตถุเคลื่อนที่ได้ด้วยการกระจัด \vec{s} ในแนวระดับ

\vec{F}_y เป็นองค์ประกอบของแรง \vec{F} ในแนวตั้ง แรงนี้กระทำในทิศตั้งฉากกับทิศทางการเคลื่อนที่ จึงไม่ส่งผลต่อการเคลื่อนที่ในแนวระดับ นอกจากนั้นวัตถุก็ไม่มีการกระจัดในแนวตั้ง งานที่เกิดจากแรง \vec{F}_y จึงเท่ากับศูนย์

งานที่เกิดจากแรง \vec{F}_x หาได้จาก $W = F_x s$

แต่เนื่องจาก $W = F \cos \theta$

ดังนั้น งานที่เกิดจากแรง \vec{F}_x หาได้จาก

$$W = (F \cos \theta) s = F s \cos \theta$$

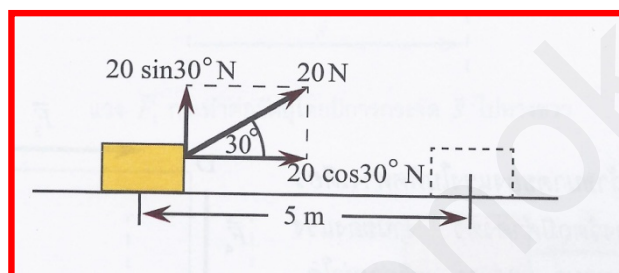
สรุปว่า งานที่เกิดจากแรงคงตัวที่กระทำต่อวัตถุซึ่งไม่อยู่ในแนวเดียวกับการเคลื่อนที่ของวัตถุจะหาได้จากผลคูณระหว่างขนาดของแรงองค์ประกอบในแนวการเคลื่อนที่กับขนาดการกระจัดของวัตถุที่เกิดขึ้นในช่วงที่แรงนี้กระทำ หรือเขียนเป็นสมการได้ว่า

$$W = F s \cos \theta \quad \dots\dots\dots(3)$$

สมการ (3) นี้ เป็นสมการที่สามารถใช้คำนวณหางานของแรงคงตัวต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าแรงนั้นจะ
ทำมุมเท่าใดกับทิศทางการเคลื่อนที่ในแนวตรง และ θ เป็นมุมระหว่างแรงกับการกระจัด

ตัวอย่าง 2 ออกแรงขนาด 20 นิวตัน ลากกระเป่าให้เคลื่อนที่ไปบนพื้นระดับ โดยมีการกระจัดเท่ากับ
5 เมตร ถ้าออกแรงทำมุม 30 องศา กับแนวระดับ งานเนื่องจากแรงที่ลากกระเป่าเป็นเท่าใด

แนวคิด เนื่องจากการกระจัดของกระเป่าอยู่ในแนวระดับ จึงพิจารณาเฉพาะแรงในแนวเดียวกับการ
การกระจัดเท่านั้น ในที่นี้แรงที่อยู่ในแนวเดียวกับการกระจัดคือองค์ประกอบของแรง 20 นิวตัน
ในแนวระดับ

รูป ประกอบตัวอย่าง 2

วิธีทำ

จากสมการ (3) งานเนื่องจากแรงลากกระเป่าหาได้จาก

$$W = F \cos \theta = (20 \text{ N})(5 \text{ m}) \cos 30^\circ = 86.6 \text{ J}$$

ตอบ งานเนื่องจากแรงที่ลากกระเป่าเท่ากับ 86.6 จูล

ในกรณีที่วัตถุเคลื่อนที่ในแนวตรงและไม่กลับทิศทาง เราสามารถหางานได้เท่ากับผลคูณของ
ขนาดของแรงในทิศทางเดียวกับการเคลื่อนที่กับขนาดของการกระจัด แต่ถ้าการเคลื่อนที่นั้นไม่เป็น
เส้นตรงหรือมีการกลับทิศทาง แสดงว่าแรงที่กระทำเป็นแรงที่ไม่คงตัว เราจะพิจารณาหางานของ
แรงในช่วงสั้น ๆ ΔW โดยคิดว่าแรงมีขนาดคงตัวและพิจารณาแรงที่อยู่ในแนวเดียวกับการกระจัด
ในช่วงสั้น ๆ Δs ได้จาก

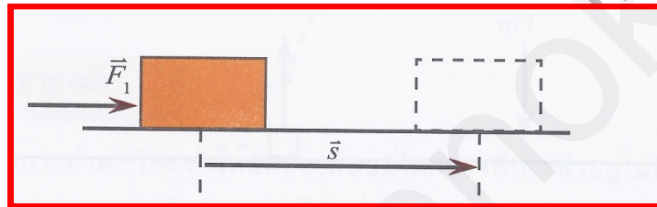
$$\Delta W = F \Delta s \quad \dots\dots\dots(4)$$

สำหรับงานของแรงตลอดการเคลื่อนที่ทั้งหมด หาได้จากผลรวมของงานของแรงคงตัวแต่ละแรง
ในช่วงการกระจัดสั้นๆ

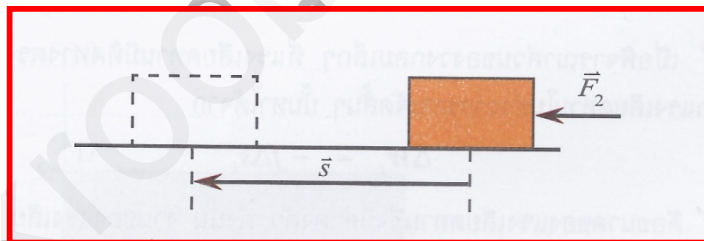
$$\begin{aligned} \text{งานทั้งหมด } W &= \Delta W_1 + \Delta W_2 + \Delta W_3 + \dots + \Delta W_n \\ &= F_1 \Delta s_1 + F_2 \Delta s_2 + F_3 \Delta s_3 + \dots + F_n \Delta s_n \\ &= \sum_{i=1}^n F_i \Delta s_i \quad \dots\dots\dots(5) \end{aligned}$$

ตัวอย่าง 3 ออกแรงคงตัว \vec{F}_1 มีทิศไปทางขวาในแนวราบ ทำให้วัตถุเคลื่อนที่ด้วยการกระจัด \vec{s} จากนั้นหยุดให้แรง \vec{F}_1 ทันที แต่ให้แรงคงตัว \vec{F}_2 กระทำในทิศทางตรงกันข้ามกับ \vec{F}_1 ทำให้วัตถุเคลื่อนที่กลับมาอยู่ที่จุดตั้งต้น งานที่ได้ทั้งหมดเป็นเท่าใด

แนวคิด เมื่อพิจารณาการเคลื่อนที่ของวัตถุตั้งแต่เริ่มเคลื่อนที่จนกระทั่งกลับมาที่เดิม จะได้การกระจัดเป็นศูนย์ แต่งานของแรงที่กระทำไม่เป็นศูนย์ คือ มีงานของแรงคงตัว \vec{F}_1 และงานของแรงคงตัว \vec{F}_2 ดังนั้นงานที่ได้จึงเป็นผลรวมของงานจากแรงทั้งสอง

รูป แรง \vec{F}_1 กระทำต่อวัตถุโดยมีการกระจัด \vec{s} ไปทางขวา

รูป แรง \vec{F}_2 กระทำต่อวัตถุโดยมีการกระจัด \vec{s} ไปทางซ้าย

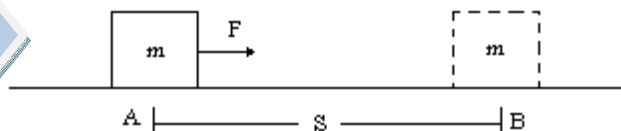
วิธีทำ งานทั้งหมด $W = \Delta W_1 + \Delta W_2$
 $= F_1 \Delta s_1 + F_2 \Delta s_2$
 $= (F_1 + F_2) s$

ตอบ งานที่ได้ทั้งหมดเท่ากับ $(F_1 + F_2) s$

สรุป งานที่เกิดกับวัตถุที่ถูกกระทำด้วยแรงต่างๆ

กำหนดให้ วัตถุมวล m ถูกกระทำด้วยขนาดของแรง F เคลื่อนที่บนพื้นราบเปลี่ยนจาก A ไป B
ได้การกระจัด เท่ากับ s สามารถสรุปงานที่เกิดกับวัตถุได้เป็นกรณีต่างๆ ดังนี้

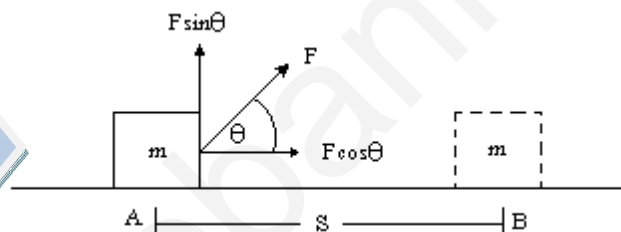
กรณีที่ 1

ถ้า F และ s อยู่ในแนวเดียวกัน จะได้

$$W = Fs$$

กรณีที่ 2

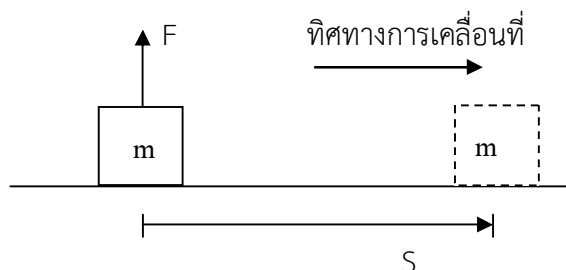

ถ้า F และ s อยู่คนละแนวจะได้ $W = (F \cos \theta)s + (F \sin \theta)0$

หรือ

$$W = F s \cos \theta$$

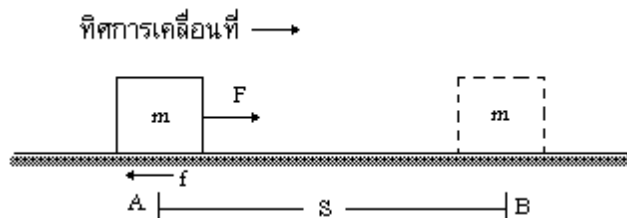
กรณีที่ 3

จะได้ งาน

$$W = 0$$

ถ้า F และ s ตั้งฉากกันงานที่ทำจะเป็น $W = F s \cos \theta$ เนื่องจาก $\cos 90^\circ = 0$

ถ้า $\theta = 180^\circ$ แสดงว่าแรงกับการกระจัดมีทิศตรงข้ามกันส่วนใหญ่ได้แก่งานเนื่องจากแรงเสียดทาน

$$W = f \cos 180^\circ$$

หรือ

$$W = -fs$$

แสดงว่า งานเนื่องจากแรงที่มีทิศตรงข้ามกับการกระจัดจะต้องเป็นลบเสมอ

สรุป

งาน เป็นปริมาณสเกลาร์มีได้ทั้งบวกและลบขึ้นอยู่กับทิศทางของแรงที่เป็นปริมาณเวกเตอร์
แยกการพิจารณาได้ดังนี้

1. งานเป็นบวก คือ งานอันเนื่องจากแรงที่ทำให้วัตถุเคลื่อนที่ส่วนใหญ่ได้แก่ งานเนื่องจากแรงที่เราให้แก่วัตถุ
2. งานเป็นลบ คือ งานอันเนื่องจากแรงต้านการเคลื่อนที่ของวัตถุได้แก่ งานเนื่องจากแรงเสียดทาน

เทคนิคการแก้ปัญหาโจทย์ฟิสิกส์

โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหของโพลยา (Polya's Problem Solving Steps)

ขั้นที่ 1 เข้าใจปัญหา
(Understanding the Problem)

ศึกษาสถานการณ์ให้เข้าใจ แล้วจำแนกประเด็นออกเป็น

1. สิ่ง โจทย์กำหนดสถานการณ์มาให้
2. สิ่ง โจทย์ต้องการให้หา

ขั้นที่ 2 วางแผนการแก้ปัญหา
(Devising a Plan)

เป็นการวางแผนแก้ปัญหาโดยใช้ยุทธวิธีหรือเทคนิคต่างๆ ตามความเหมาะสม เช่น

1. เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด
2. ระบุสูตรหรือสมการที่จะใช้หาคำตอบ

ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน
(Carrying Out the Plan)

เป็นการแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ และต้องตรวจสอบแต่ละขั้นตอนที่ปฏิบัติว่าถูกต้องหรือไม่

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผล
(Looking Back)

ตรวจสอบโดยการมองย้อนกลับหรือตรวจสอบแต่ละขั้นตอนหรืออาจตรวจสอบโดยใช้วิธีการแก้ปัญหาอื่นๆ แล้วตรวจสอบผลลัพธ์ว่าตรงหรือไม่

ตัวอย่างการแก้ปัญหาโจทย์ฟิสิกส์ เรื่อง แรงและงาน
โดยใช้เทคนิคการแก้ปัญหาโจทย์ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา
(Polya's Problem Solving Steps)

ตัวอย่างที่ 1

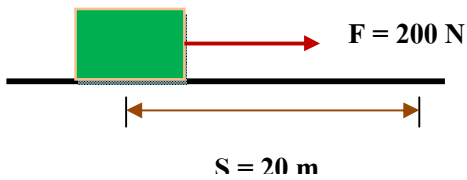
จงหางานที่เกิดขึ้น เมื่อ ก ออกแรง 200 นิวตัน ลากกระสอบข้าวสารให้เคลื่อนที่ได้ระยะทาง 20 เมตร

วิธีทำ(ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$F = 200$ นิวตัน $S = 20$ เมตร
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด	
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการ	$W = FS$

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

จากสมการ $W = FS$

แทนค่า $W = (200 \text{ N})(20\text{m})$

$= 4,000 \text{ J}$

ตอบ งานที่ ก ออกแรงในการลากกระสอบ
ข้าวสารมีค่า 4,000 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนค่าตอบ
ลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$W = FS$

$4,000 = (200 \text{ N})(20 \text{ m})$

$4,000 \text{ J} = 4,000 \text{ J}$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 2

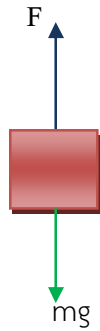
เด็กคนหนึ่งออกแรงยกถังน้ำมวล 30 กิโลกรัม ขึ้นจากบ่อน้ำลึก 5 เมตร ด้วยอัตราเร็วสม่ำเสมอ จะทำงานได้เท่าไร

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$m = 30$ กิโลกรัม $S = 5$ เมตร
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่ตั้งสถานการณ์กำหนด	 <p>จากรูป แรงที่ใช้ดึงคือ F โดย $F = mg$</p>
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	$W = FS$ และ $F = mg$

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

จากสมการ $W = FS$ และ $F = mg$

จะได้ $W = (mg)(s)$

แทนค่า $W = (30 \times 10 \text{ N})(5 \text{ m})$

$$= 1,500 \text{ J}$$

ตอบ เด็กคนนี้จะทำงานในการยกเป็น 1,500 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนค่าตอบลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = FS$$

$$1,500 \text{ J} = (30 \times 10 \text{ N})(5 \text{ m})$$

$$1,500 \text{ J} = 1,500 \text{ J}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 3

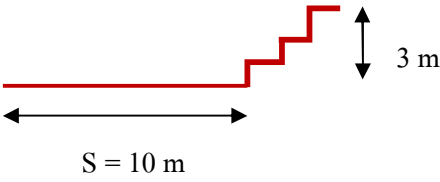
ชายคนหนึ่งแบกข้าวสารหนัก 100 กิโลกรัม บนบ่าเดินไปตามพื้นราบเป็นระยะทาง 10 เมตร แล้ว
จึงขึ้นบันไดด้วยความเร็วคงที่ไปชั้นบนซึ่งสูงจากพื้นล่าง 3 เมตร จงหางานที่ชายคนนี้ทำ

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$m = 100$ กิโลกรัม แนวราบ $S = 10$ เมตร ความสูง $S = 3$ เมตร $g = 10 \text{ m/s}^2$
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด	
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	$W = FS$ และ $F = mg$

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

จากสมการ $W = FS$

และ $F = mg$

จะได้ $W = (mg)(s)$

เนื่องจากระยะทางช่วงแรก 10 เมตร แรง (F) และ ระยะทาง (S) มีทิศทางตั้งฉากกัน จึงทำให้ งานในช่วง 10 เมตรแรกเป็นศูนย์ งานที่ทำจึงมี เฉพาะช่วงขึ้นบันได 3 เมตร

แทนค่า $W = (100 \text{ kg} \times 10 \text{ m/s}^2)(3 \text{ m})$
 $= 3,000 \text{ J}$

ตอบ ชายคนนี้ทำงานในการแบกข้าวสาร
3,000 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนค่าตอบ
ลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$W = FS$

$3,000 \text{ J} = (1000 \text{ N})(3 \text{ m})$

$3,000 \text{ J} = 3,000 \text{ J}$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 4

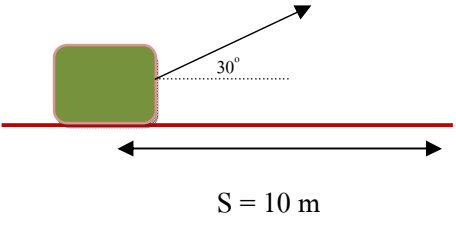
เด็กคนหนึ่งออกแรง 50 นิวตัน ลากกล่องไม้ในแนวทำมุม 30° ถ้าเขาลากกล่องไม้ไปได้ไกล 10 เมตร ด้วยอัตราเร็วคงที่ จงหางานที่เขาทำ

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$F = 50$ นิวตัน $S = 10$ เมตร $\square = 30^\circ$
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด	
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	$W = FS \cos \square$

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

แรงที่กระทำต่อวัตถุไม่ได้อยู่ในแนวขนานกับระยะทางที่เคลื่อนที่ได้ จึงต้องแตกแรงที่เอียงทำมุม 30 องศา ให้ขนานกับระยะทางที่เคลื่อนที่ได้ของวัตถุ

จากสมการ $W = F \cos \theta = F \cos 30^\circ$
เมื่อ แทนค่าในสมการจะได้

$$W = (50 \text{ N})(10 \text{ m})(0.866) \\ = 433 \text{ J}$$

ตอบ งานที่เด็กคนนี้ทำเป็น 433 จูล

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนค่าตอบลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = F \cos \theta$$

$$433 \text{ J} = (50 \text{ N})(10 \text{ m})(0.866)$$

$$433 \text{ J} = 433 \text{ J}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

ตัวอย่างที่ 5

แรงคงที่ 10 นิวตัน กระทำอย่างต่อเนื่องกับวัตถุ มวล 5 กิโลกรัม ที่อยู่บนพื้นราบลื่นให้เคลื่อนที่
จงหางานที่แรงนี้กระทำในเวลา 2 วินาที

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$F = 10$ นิวตัน $m = 5$ กิโลกรัม $t = 2$ วินาที $u = 0$ เมตร/วินาที
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด	
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	1. $F = ma$ 2. $s = ut + \frac{1}{2}at^2$ 3. $W = FS$

จะเห็นว่าข้อนี้ต้องใช้สมการจากเรื่อง กฎการเคลื่อนที่ และ การเคลื่อนที่
แนวตรง มาแก้ปัญหาโจทย์ด้วย ดังนั้น ความรู้เก่าอย่าเพิ่งลืมนะเด็กๆ

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

หา ความเร่งของวัตถุ จากสมการ $F = ma$

$$a = \frac{F}{m}$$

$$a = \frac{10}{5} = 2 \text{ m/s}^2$$

และหาระยะทาง S จากสมการ

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

$$\text{จะได้ } s = (0)(2) + \frac{1}{2}(2)2^2$$

$$s = 4 \text{ m}$$

และหางาน จาก สมการ

$$W = FS$$

$$\text{จะได้ } W = (10 \text{ N})(4 \text{ m})$$

$$= 40 \text{ J}$$

ตอบ งานที่เกิดจากแรงนี้เป็น 40 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนคำตอบ
ลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = FS$$

$$40 \text{ J} = (10 \text{ N})(4 \text{ m})$$

$$40 \text{ J} = 40 \text{ J}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

ศึกษาจากตัวอย่างแล้ว ต่อไป
ตะลุย !! แบบฝึกกันเลยครับ

แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหา

เรื่อง แรงและงาน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำสั่ง

ให้นักเรียนแสดงวิธีทำตามโจทย์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา

1. กล้องใบหนึ่งวางอยู่บนพื้นราบที่ไม่มีความฝืด เมื่อออกแรง 100 นิวตันดึงกล้องโดยแรงมีทิศตามแนวระดับ จงหางานที่ทำได้เมื่อกameraเคลื่อนที่ไปได้ระยะทาง 20 เมตร

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่ โจทย์กำหนดให้	<div></div> <div></div> <div></div>
1.2 ปริมาณที่ โจทย์ต้องการหา	<div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูป ตามที่สถานการณ์ กำหนด	<div></div>
2.2 นักเรียนจะ เลือกสมการ ใดบ้างในการ แก้ปัญหา	<div></div> <div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนคำในสูตร
และแสดงวิธีหา
คำตอบ

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบ
ที่ได้ เมื่อแทน
คำตอบลงไปแล้ว
เป็นจริงหรือไม่

ข้อแรกทำได้แล้ว ทำข้อต่อไปกันเลย

2. ดึงวัตถุมวล 50 กิโลกรัม ขึ้นในแนวดิ่งได้ระยะสูง 10 เมตร จากจุดเริ่มต้นด้วยอัตราเร็วสม่ำเสมอจะทำงานในการดึงวัตถุนี้ได้เท่าไร

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่ โจทย์กำหนดให้	<div></div> <div></div> <div></div>
1.2 ปริมาณที่ โจทย์ต้องการหา	<div></div> <div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูป ตามที่สถานการณ์ กำหนด	<div></div>
2.2 นักเรียนจะ เลือกสมการ ใดบ้างในการ แก้ปัญหา	<div></div> <div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน

<p>แทนค่าในสูตร</p> <p>และแสดงวิธีหา</p> <p>คำตอบ</p>	
---	--

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบ ที่ได้ เมื่อแทน ค่าตอบลงไปแล้ว เป็นจริงหรือไม่	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
--	---

3. นักเรียนคนหนึ่งถือกระเป๋าน้ำหนัก 10 นิวตัน เดินลงบันไดจากตึกสูง 5 เมตร แล้วเดินไปตามถนนราบอีก 6 เมตร แล้วเดินขึ้นตึกสูงอีก 7 เมตร งานที่ได้ทั้งหมดมีค่าเป็นเท่าใด

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่ โจทย์กำหนดให้	<div></div> <div></div> <div></div>
1.2 ปริมาณที่ โจทย์ต้องการหา	<div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูป ตามที่สถานการณ์ กำหนด	<div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div>
2.2 นักเรียนจะ เลือกสมการ ใดบ้างในการ แก้ปัญหา	<div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

<p>แทนค่าในสูตร</p> <p>และแสดงวิธีหา</p> <p>คำตอบ</p>	
--	--

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบ ที่ได้ เมื่อแทน คำตอบลงไปแล้ว เป็นจริงหรือไม่	
---	--

4. วัตถุวางอยู่บนพื้นราบที่ไม่มีความฝืด เมื่อออกแรง 10 นิวตัน ดึงวัตถุให้เคลื่อนที่ โดยแรงมีทิศ
เฉียงขึ้นทำมุม 60 องศา กับแนวระดับ จงหางานที่ทำได้ในระยะทาง 5 เมตร

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่ โจทย์กำหนดให้
1.2 ปริมาณที่ โจทย์ต้องการหา

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูป ตามที่สถานการณ์ กำหนด	
2.2 นักเรียนจะ เลือกสมการ ใดบ้างในการ แก้ปัญหา

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตร และแสดงวิธีหา คำตอบ	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
--	---

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบ ที่ได้ เมื่อแทน คำตอบลงไปแล้ว เป็นจริงหรือไม่	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
---	---

ทบทวน

ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์ของโพลยา (Polya) มี 4 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นที่ 1 ทำความเข้าใจปัญหา โจทย์ให้อะไรบ้าง โจทย์ต้องการทราบ
2. ขั้นที่ 2 วางแผนการแก้ปัญหาวาดภาพจำลองเหตุการณ์ สมการและสูตรที่เกี่ยวข้อง
3. ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน แทนค่าในสูตรและแก้สมการหาคำตอบ
4. ขั้นที่ 4 ตรวจสอบ ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนคำตอบลงไปแล้วเป็นจริง

5. เมื่อใช้เครื่องจักรดึงวัตถุหนัก 200 นิวตัน ขึ้นจากบ่อลึก 200 เมตร ด้วยความแรงคงตัวและถึงปากบ่อในเวลา 10 วินาที จงหางานที่เครื่องจักรทำได้

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่ โจทย์กำหนดให้	<div></div> <div></div> <div></div>
1.2 ปริมาณที่ โจทย์ต้องการหา	<div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูป ตามที่สถานการณ์ กำหนด	<div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div>
2.2 นักเรียนจะ เลือกสมการ ใดบ้างในการ แก้ปัญหา	<div></div> <div></div> <div></div>

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

<p>แทนค่าในสูตร</p> <p>และแสดงวิธีหา</p> <p>คำตอบ</p>	
---	--

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบ ที่ได้ เมื่อแทน คำตอบลงไปแล้ว เป็นจริงหรือไม่	
---	--

ทำแบบฝึกหัดทุกข้อได้แล้ว
อย่าลืม !! ทำแบบทดสอบ
นะคะเด็กๆ

แบบทดสอบหลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว และทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้

1. กรณีใดไม่เกิดงานในความหมายทางฟิสิกส์

- เข็มนาฬิกาให้เคลื่อนที่
- เดินจากชั้นล่างขึ้นชั้นบน
- ยกของจากพื้นขึ้นไปไว้บนโต๊ะ
- กรรมกรเดินแบกกระสอบข้าวสารไปตามถนนราบ

2. ข้อใดงานมีค่าเป็นลบ

- ก. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 0 องศา กับการกระจัด
- ข. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 30 องศา กับการกระจัด
- ค. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 90 องศา กับการกระจัด
- ง. งานที่เกิดจากแรงทำมุม 180 องศา กับการกระจัด

3. ในการยกกล่องมวล 50 กิโลกรัม จากพื้น โดยทำงาน 1×10^3 จูล กล่องนั้นจะขึ้นไปได้สูงจากพื้นกี่เมตร

- ☐ ૧. 0.1 ☐ ૨. 0.2
☐ ૩. 1.0 ☐ ૪. 2.0

4. ด.ช.เขียวหนัก 50 กิโลกรัม ให้ ด.ช.ขาวหนัก 35 กิโลกรัม ชี้ออกจากบ้านไปโรงเรียนเป็นระยะทาง 200 เมตร จงหางานที่ ด.ช.เขียวทำได้กี่จูล

- ก. 0**
- ข. 70**
- ค. 700**
- ง. 7,000**

5. แรง 60 นิวตัน กระทำต่อวัตถุซึ่งกำลังเคลื่อนที่เป็นเส้นตรงบนพื้นราบได้ระยะทาง d จะต้องพิจารณาสิ่งใดบ้างในการหางานของแรง 60 นิวตัน

- ก. มวลของวัตถุ
ข. อัตราเร็วของวัตถุ
ค. แรงเสียดทานระหว่างวัตถุกับผิวสัมผัส
ง. มุมระหว่างทิศของแรงกับการเคลื่อนที่ของวัตถุ

6. ยกวัตถุหนัก 100 นิวตัน ขึ้นจากบ่อลึก 200 เมตร ด้วยความแรงคงตัวและถึงปากบ่อในเวลา 10 วินาที จงหางานที่ใช้ในการยกวัตถุนี้

ก. 10,000 จูล	ข. 28,000 จูล
ค. 30,000 จูล	ง. 46,500 จูล

7. จงเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุด

จงพิจารณา

- 1.งานเป็นปริมาณเวกเตอร์
- 2.งานมีหน่วยเป็นนิวตัน
- 3.งาน คือ ผลของแรงที่ทำให้วัตถุเคลื่อนที่ในแนวเดียวกับแรง
- 4.งาน เป็นปริมาณสเกลาร์และมีค่าเป็นบวกเป็นลบได้

ข้อที่ถูกต้อง คือ

ก. ข้อ 1	ข. ข้อ 1, 2 และ 3
ค. ข้อ 3 และ 4	ง. ข้อ 2, 3 และ 4

8. วัตถุถูกดึงด้วยแรง 80 นิวตัน ทำมุมกับแนวนอน 60 องศาไปตามพื้นราบลื่นจากหยุดนิ่งเป็นระยะ 20 เมตร วัตถุนั้นทำงานเท่าใด

ก. 800 จูล	ข. 400 จูล
ค. 250 จูล	ง. 150 จูล

9. ชายคนหนึ่งหิ้วมวล 20 กิโลกรัม แล้วเดินตามแนวนอน เป็นระยะทาง 10 เมตร จากนั้นขึ้นบันไดจำนวน 5 ขั้น สูงขั้นละ 20 เซนติเมตร จงหางานทั้งหมดที่ชายคนนี้ทำ

ก. 0 จูล	ข. 20 จูล
ค. 200 จูล	ง. 2,000 จูล

10. งาน 1 จูล มีค่าเท่าใด

ก. 1 วัตต์/วินาที	ข. 1 นิวตัน.เมตร
ค. 1 เมตร/วินาที ² /กิโลกรัม	ง. 1 กิโลกรัม ² /วินาที ²

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2551.

———. . หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2551.

คณาจารย์แม่ค. Compact ฟิสิกส์ ม. 4. กรุงเทพฯ : ซี.วี.แอม. การพิมพ์, 2551.

จักรินทร์ วรรณโพธิ์กลาง. คู่มือรวมสุดยอดเทคนิคฟิสิกส์ Entrance. กรุงเทพฯ ฯ : เรืองแสงการพิมพ์, 2545.

———. . ตะลุยโจทย์ A-NET ฟิสิกส์. กรุงเทพฯ ฯ : เรืองแสงการพิมพ์, 2548.

จิรัชย เสริมภักดี และ จิรเดช เสริมภักดี. วิชาเทพหลักฟิสิกส์คิดส์ O-NET& A-NET. กรุงเทพฯ ฯ : SCIENCE CENTER, มปป.

ช่วง ทมชิตชงค์. คู่มือเตรียมสอบฟิสิกส์ ม. 4-5-6. กรุงเทพฯ ฯ : ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โปรเกรสซิฟ, 2537.

นิรันดร์ สุวรรณ์. คู่มือสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ ม. 4 เล่ม 1. กรุงเทพฯ ฯ : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์, 2551.

———. . ตะลุยโจทย์ Entrance ฟิสิกส์ ม. 4-5-6. กรุงเทพฯ ฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2547.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์องค์การค้ำชูสภา, 2546.

———. . คู่มือครูรายวิชาฟิสิกส์เพิ่มเติม ฟิสิกส์ เล่ม 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์องค์การค้ำชูสภา, 2554.

ภาคผนวก

- เฉลยแบบฝึกทักษะ
- เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน
- กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

เฉลย แบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง แรงและงาน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำสั่ง

ให้นักเรียนแสดงวิธีทำตามโจทย์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาของโพล

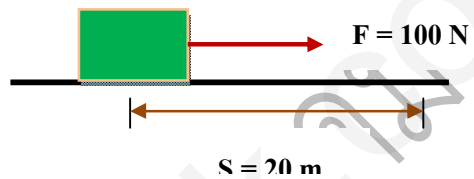
1. กล้องใบหนึ่งวางอยู่บนพื้นราบที่ไม่มีความฝืด เมื่อออกแรง 100 นิวตันดึงกล้องโดยแรงมีทิศตามแนวระดับ จงหางานที่ทำได้เมื่อกameraเคลื่อนที่ไปได้ระยะทาง 20 เมตร

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$F = 100$ นิวตัน $S = 20$ เมตร
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด

2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา

$$W = FS$$

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

จากสมการ $W = FS$

$$\begin{aligned}\text{แทนค่า } W &= (100 \text{ N})(20\text{m}) \\ &= 2000 \text{ J}\end{aligned}$$

ตอบ งานที่ใช้ในการลากกล่องเป็น 2000 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนคำตอบลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = FS$$

$$2000 \text{ J} = (100 \text{ N})(20 \text{ m})$$

$$2000 \text{ J} = 2000 \text{ J}$$

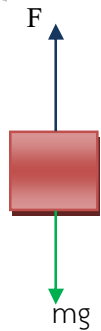
ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

2. ดึงวัตถุมวล 50 กิโลกรัม ขึ้นในแนวดิ่งได้ระยะสูง 10 เมตร จากจุดเริ่มต้นด้วยอัตราเร็วสม่ำเสมอจะทำงานในการดึงวัตถุนี้ได้เท่าไร

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$m = 50$ กิโลกรัม $S = 10$ เมตร
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด	 <p>จากรูป แรงที่ใช้ดึงคือ F โดย $F = mg$</p>
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	$W = FS$ และ $F = mg$

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

จากสมการ $W = FS$ และ $F = mg$

จะได้ $W = (mg)(s)$

$$\begin{aligned}\text{แทนค่า } W &= (50 \text{ kg} \times 10 \text{ m/s}^2)(10 \text{ m}) \\ &= 5000 \text{ J}\end{aligned}$$

ตอบ จะทำงานในการยกเป็น 5000 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนค่าตอบลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = FS$$

$$5000 \text{ J} = (50 \text{ kg} \times 10 \text{ m/s}^2)(10 \text{ m})$$

$$5000 \text{ J} = 5000 \text{ J}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

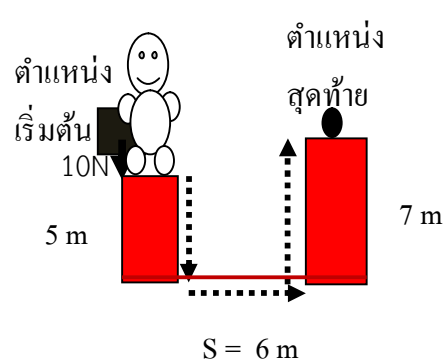
3. นักเรียนคนหนึ่งถือกระเป๋าหนัก 10 นิวตัน เดินลงบันไดจากตึกสูง 5 เมตร แล้วเดินไปตามถนนราบอีก 6 เมตร แล้วเดินขึ้นตึกสูงอีก 7 เมตร งานที่ทำได้ทั้งหมดมีค่าเป็นเท่าใด

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$F = 10$ นิวตัน ความสูงช่วงแรก $S = 5$ เมตร แนวนราบ $S = 6$ เมตร ความสูงช่วงหลัง $S = 7$ เมตร
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด	 <p>ตำแหน่งเริ่มต้น 10N 5 m 6 m 7 m</p> <p>$S = 6$ m</p>
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	งานช่วงลงบันไดตอนแรก จาก $W = FS$ ในช่วงเดิน 6 เมตร ไม่เกิดงานเนื่องจากแรงและการเคลื่อนที่มีทิศทางตั้งฉากกันงานเป็น 0 และช่วงที่ขึ้นบันไดตอนหลังงานจาก $W = FS$ เช่นเดียวกันตอนแรก และเนื่องจากขาลง กับ ขาขึ้น การกระจัดมีทิศทางตรงข้ามกัน $s = \Delta s$ งานจึงหาได้จาก $W = F\Delta s$

ขั้นที่ 3: ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

หาแรงตามแนวดิ่งที่ยกกระเป๋า

จากสมการ $F = mg$

$$F = 10 \text{ นิวตัน}$$

หางานของแรงที่ยกกระเป๋า

จากสมการ $W = F\Delta S$

จะได้ $W = 10 \times (7 - 5)$

$$W = 10 \times 2$$

$$W = 20 \text{ จูล}$$

เนื่องจากระยะทางช่วงที่เดิน 6 เมตร แรง(F) และ ระยะทาง (S) มีทิศทางตั้งฉากกัน จึงทำให้ งานในช่วงที่เดิน 6 เมตรเป็นศูนย์ งานที่ทำจึงมี เฉพาะผลต่างช่วงขึ้นบันได

ตอบ นักเรียนทำงานในการถือกระเป๋า 20 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนคำตอบลงไป แล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = FS$$

$$20 \text{ J} = (10 \text{ N})(2 \text{ m})$$

$$20 \text{ J} = 20 \text{ J}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

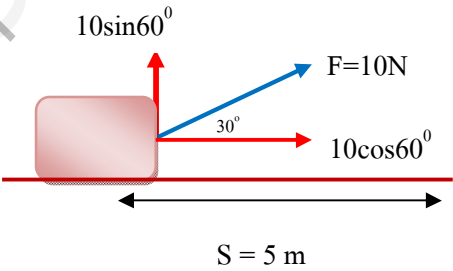
4. วัตถุวางอยู่บนพื้นราบที่ไม่มีความฝืด เมื่อออกแรง 10 นิวตันดึงวัตถุให้เคลื่อนที่ โดยแรงมีทิศเฉียงขึ้นทำมุม 60 องศา กับแนวระดับ จงหางานที่ทำได้ในกระทาง 5 เมตร

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$F = 10$ นิวตัน $S = 5$ เมตร $\theta = 60^\circ$
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามที่สถานการณ์กำหนด	
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	$W = FS\cos\theta$

ขั้นที่ 3: คำนวณการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

แรงที่กระทำต่อวัตถุไม่ได้อยู่ในแนวขนานกับระยะทางที่เคลื่อนที่ได้ จึงต้องแตกแรงที่เอียงทำมุม 60 องศา ให้ขนานกับระยะทางที่เคลื่อนที่ได้ของวัตถุแล้วหางาน

จากสมการ $W = F \cos \theta = F \cos 60^\circ$
เมื่อ แทนค่าในสมการจะได้

$$W = (10 \text{ N})(5 \text{ m})(0.5) \\ = 25 \text{ จูล}$$

ตอบ งานที่เกิดขึ้นเป็น 25 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนค่าตอบลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = F \cos \theta \\ 433 \text{ J} = (50 \text{ N})(10 \text{ m})(0.866) \\ 433 \text{ J} = 433 \text{ J}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

5. เมื่อใช้เครื่องจักรดึงวัตถุหนัก 200 นิวตัน ขึ้นจากบ่อลึก 200 เมตร ด้วยความเร่งคงตัวและถึงปากบ่อในเวลา 10 วินาที จงหางานที่เครื่องจักรทำได้

วิธีทำ (ใช้กระบวนการโพลยา)

ขั้นที่ 1: เข้าใจปัญหา

1.1 ปริมาณที่โจทย์กำหนดให้	$F = 200$ นิวตัน (จาก $F=mg$) $S = 200$ เมตร $t = 10$ วินาที $u = 0$ เมตร/วินาที
1.2 ปริมาณที่โจทย์ต้องการหา	$a = ?$, $W = ?$

ขั้นที่ 2: วางแผนการแก้ปัญหา

2.1 เขียนรูปตามทีสถานการณ์กำหนด	<p>ตำแหน่งสุดท้าย</p> <p>ปากบ่อ 200 m</p> <p>เครื่องจักรดึง F</p> <p>200 N</p> <p>10 s</p> <p>ก้นบ่อ $u = 0$</p> <p>ตำแหน่งเริ่มต้น</p>
2.2 นักเรียนจะเลือกสมการใดบ้างในการแก้ปัญหา	$1. s = ut + \frac{1}{2}at^2$ $2. F = ma$ $3. W = FS$

ขั้นที่ 3 ดำเนินการตามแผน

แทนค่าในสูตรและแสดงวิธีหาคำตอบ

หา ความเร่งของวัตถุ จากสมการ

$$s = ut + \frac{1}{2}at^2$$

จะได้ $200 = (0)(2) + \frac{1}{2}(a)(10)^2$

$$200 = 50a$$

$$a = \frac{200}{50}$$

$$a = 4 \text{ m/s}^2 \dots\dots\dots(1)$$

หาแรงดึง จากสมการ

$$F = ma$$

$$F - 200 = 20(4)$$

$$F - 200 = 80$$

$$F = 200 + 80$$

$$F = 280 \text{ นิวตัน} \dots\dots\dots(2)$$

และหางาน จาก สมการ

$$W = FS$$

จะได้ $W = (280 \text{ N})(200 \text{ m})$

$$= 56000 \text{ J}$$

ตอบ งานที่เครื่องจักรทำได้เป็น 56000 จูล

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบผล

ตรวจสอบคำตอบที่ได้ เมื่อแทนคำตอบลงไปแล้วเป็นจริงหรือไม่

จากสมการ

$$W = FS$$

$$56000 \text{ J} = (280 \text{ N})(200 \text{ m})$$

$$56000 \text{ J} = 56000 \text{ J}$$

ดังนั้น คำตอบที่ได้เป็นจริง

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียน		แบบทดสอบหลังเรียน	
ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ค	1	ง
2	ง	2	ง
3	ง	3	ข
4	ง	4	ก
5	ข	5	ง
6	ค	6	ข
7	ข	7	ค
8	ข	8	ก
9	ก	9	ค
10	ก	10	ข

หมายเหตุ

1. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 (ทำถูก 8 ข้อขึ้นไป)
2. ถ้านักเรียนทำแบบฝึกผ่านเกณฑ์ ให้ศึกษาในชุดต่อไป
3. ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ให้กลับไปศึกษาบทเรียนนั้นใหม่ แล้วทำการทดสอบหลังเรียนอีกครั้งจนกว่าจะผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

แบบทดสอบก่อนเรียน					แบบทดสอบหลังเรียน				
ข้อ	ก	ข	ค	ง	ข้อ	ก	ข	ค	ง
1					1				
2					2				
3					3				
4					4				
5					5				
6					6				
7					7				
8					8				
9					9				
10					10				

